

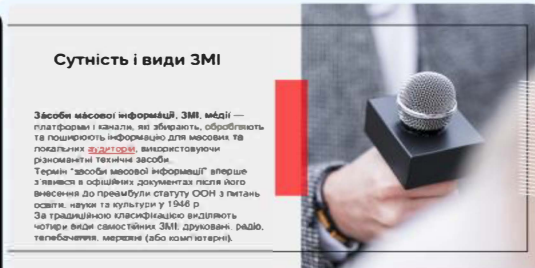
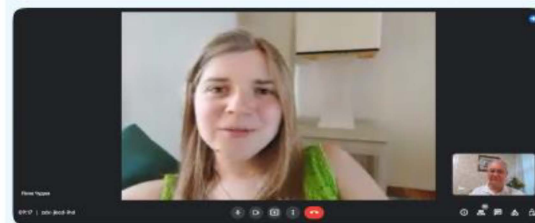
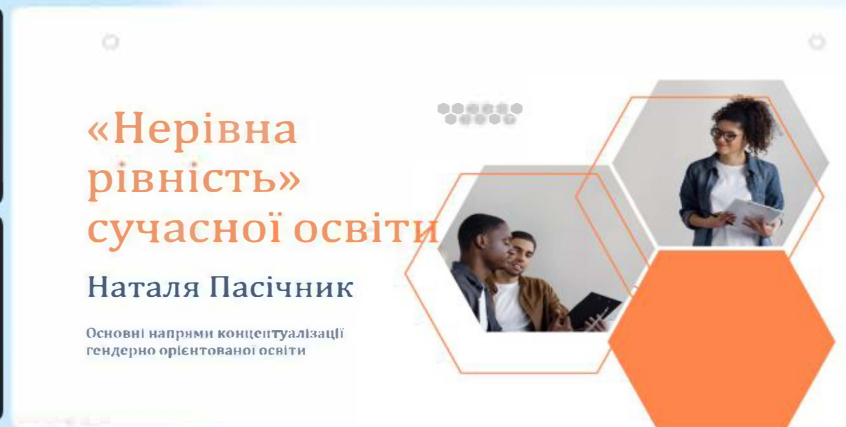
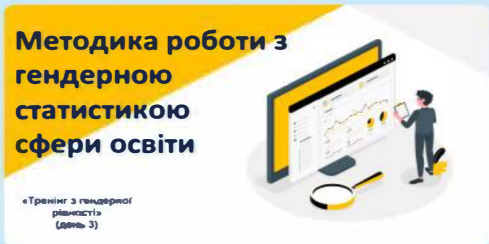
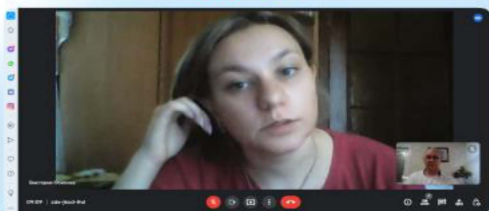
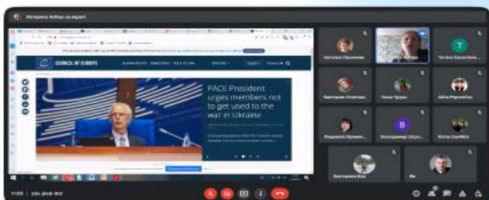
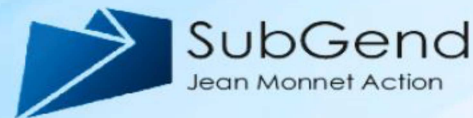

Перші підсумки реалізації проєкту «Субнаціональна гендерна рівність: баланс цінностей ЄС та українських реалій» за програмою ЄС Еразмус+ з напрямку Жан Моне

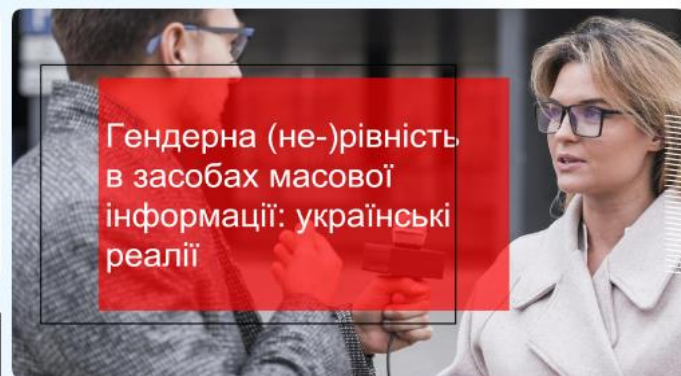
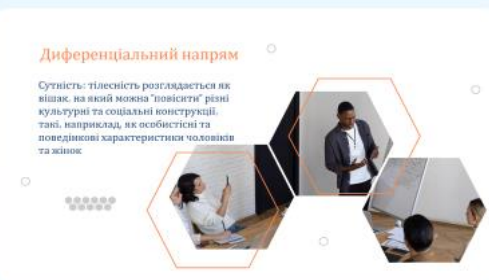
Co-funded by
the European Union

SubGend
Jean Monnet Action

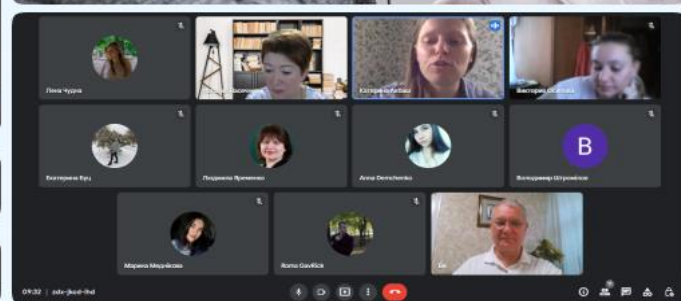
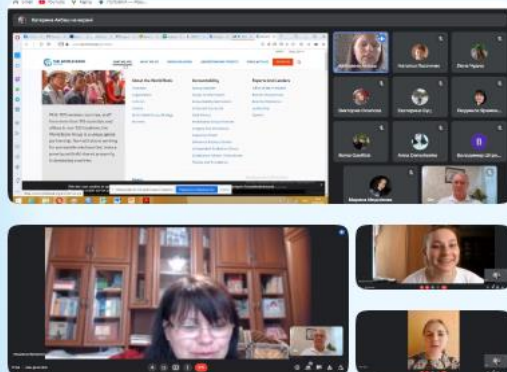
Co-funded by
the European Union

Сутність і структура прихованого начального плану

Прихований навчальний план - це освітній інструмент, через який кожна зі статей «отримує» свій набір мовливих гендерних ролей і життєвих траєкторій, прийнятих особистісних рис і шаблонів поведінки

СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ	ЙОГО СКЛАДОВІ
заклад освіти як організація та освітнє середовище загальноосвітнього навчального закладу	приписаний і створюваний простір, ідеологія та виховний процес, гендерну стратифікацію персоналу закладу освіти
зміст освіти	навчальні програми та підручники, рекомендовані до використання у школі
мікросистемна комунікація у процесі навчання	стиль комунікації вчительства з учнівством

SubGend
Jean Monnet Action

Проекти з гендерної тематики в Україні

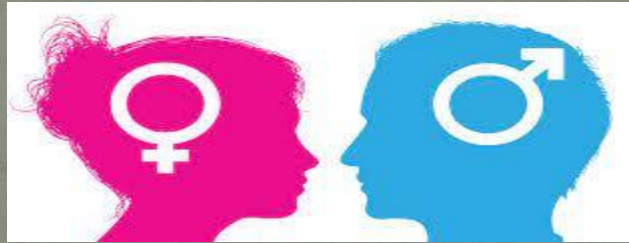
- Проект розробки та впровадження публічної політики (проект PRISM, 2002-2017 рр.)
- Проект Центра Разумкова «Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України»
- Проект ПРООН в Україні спільно з Секретаріатом уповноваженого ВР України «Комплексне становище жінок, які проживають у сільській місцевості»
- Проект Фонду ООН в галузі Народонаселення «Аналітичне дослідження участі жінок в складі робочої сили в Україні» (2012 р.)
- Проект «Місцеві гендерні ініціативи 2017-2018: досвід реалізації» (Проект ПРОМІС)
- Проект ПРООН «Гендерна експертиза українського законодавства» (Проект ПРОМІС)
- Проект «Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні» (Фонд Ф.Еберта)
- Проект «Сприяння поширенню гендерної рівності у системі освіти в 3-х областях України: Київська, Запорізька, Тернопільська» (2014)
- Проект «Гендерний мейнстримінг у вищих навчальних закладах України» (2015)
- Громадська організація «Центр гендерної культури»

SubGend

Jean Monnet Action

Становлення теорії і практики гендерних досліджень

Перша хвиля фемінізму (суфражизм) (друга половина XIX-початок XX ст.)

Під час Великої французької революції постає питання про рівні права чоловіків і жінок – це початок соціального руху за рівність прав (фемінізму)

Суфражизм (від англ. suffrage - виборче право) - “перша хвиля фемінізму” - рух жінок за право голосу та рівні з чоловіками політичні права.

Основні результати першої хвилі фемінізму

1. Жінки здобувають виборчі права (голосувати та обиратися на виборні посади). У більшості країн світу це відбувається в 1920-ті рр., Франція, Італія – 1940-і рр.
2. Жінки одержують право на здобуття вищої освіти

Представниці

- Олімпія де Гуж – французька письменниця, політична діячка, авторка [«Декларації жінки та громадянки»](#) (1791)
- Мері Волстонкрафт – англійська письменниця кінця XVIII століття, авторка есе «На захист прав жінок» (1792)
- Френсіс Вілард – американська засновниця Еванстонського коледжу для жінок. Вона сприяла поширенню освіти серед жінок, а також виступала за надання їм виборчих прав. Була активною противницею алкоголю та наркотиків і навіть брала участь в установчому з'їзді Жіночого християнського союзу тверезості (WCTU).
- Елізабет Кеді Стентон – авторка праці «Жіноча Біблія» (1895). Виступала за скасування рабовласницької системи в США та боролася за тверезість і виборчі права жінок.
- Еммелін Панкгерст – британка, яка заснувала Жіночий соціально-політичний союз з метою домогтися виборчого права для жінок.
- Вікторія Вудхулл, Кейт Шеппард, Іда Белл Уеллс-Барнетт, Віда Гольдштейн. Енні Кіні, Ненсі Астор, Еліс Пол та ін.

Друга хвиля фемінізму (початок 1960-х - 1980-і рр.).

Основні ідеї:

- Боротьба проти всієї системи патріархату (сексуальність, сім'я, робоче місце, репродуктивні права, проблеми домашнього насильства та зґвалтування у шлюбі тощо);
- Боротьба за прийняття законів, що забороняють дискримінацію

Термін «фемінізм другої хвилі» був використаний журналісткою Мартою Лір у статті журналу New York Times у березні 1968 року під назвою «Друга феміністська хвиля: чого хочуть ці жінки?». Вона написала: «Прихильники називають це Другою феміністичною хвилею, так як перша зникла після славетної перемоги **виборчого права**.

Ідеологічним підґрунтям другої хвилі фемінізму стала праця С.Бовуар «Друга стаття (1949), де авторка зазначає вторинну роль жінки по відношенню до чоловіка, котру жінки самі й приймають.

- Друга хвиля фемінізму в Сполучених Штатах виникла як відстрочена реакція проти оновленої сім'ї жінок після Другої світової війни : післявоєнний бум кінця 1940 -х років , який був епохою, що характеризувалася безпрецедентним економічним зростанням, бебі-бумом, переїздом до сімейного передмістя та ідеалу дружніх шлюбів. Протягом цього часу жінки не мали тенденції шукати роботу через свою зайнятість домашніми та сімейними обов'язками. Жінки часто залишалися ізольованими вдома та відстороненими від політики, економіки та законотворчості. Це життя яскраво проілюстрували тогочасні засоби масової інформації; наприклад, телевізійні шоу, такі як «Батько знає найкраще» та «Залиште це Біверу», де була ідеалізована домашність.

Гендерні студії та третя хвиля фемінізму

1968 р. – американський психоаналітик Робертом Столлером уперше застосовує термін *гендер* у значенні «соціальна стать» (праця «Стать і гендер: про розвиток мужності та жіночності»).

Поняття увійшло до судового ужитку завдяки відомій судді Верховного Суду США Рут Гінзбург. За порадою свого секретаря вона почала використовувати «гендер» замість слова *sex* (тобто «біологічна стать»), щоб це не збивало з пантелику учасників судового процесу («Хіба Ви не знаєте, що ці дев'ять чоловіків [судді Верховного суду], коли вони чують це слово, їхня перша асоціація зовсім не та, що Ви хотіли б, щоб вони думали»).

Третя хвиля фемінізму (з початку 1990-х і до теперішнього часу)

Характерні риси:

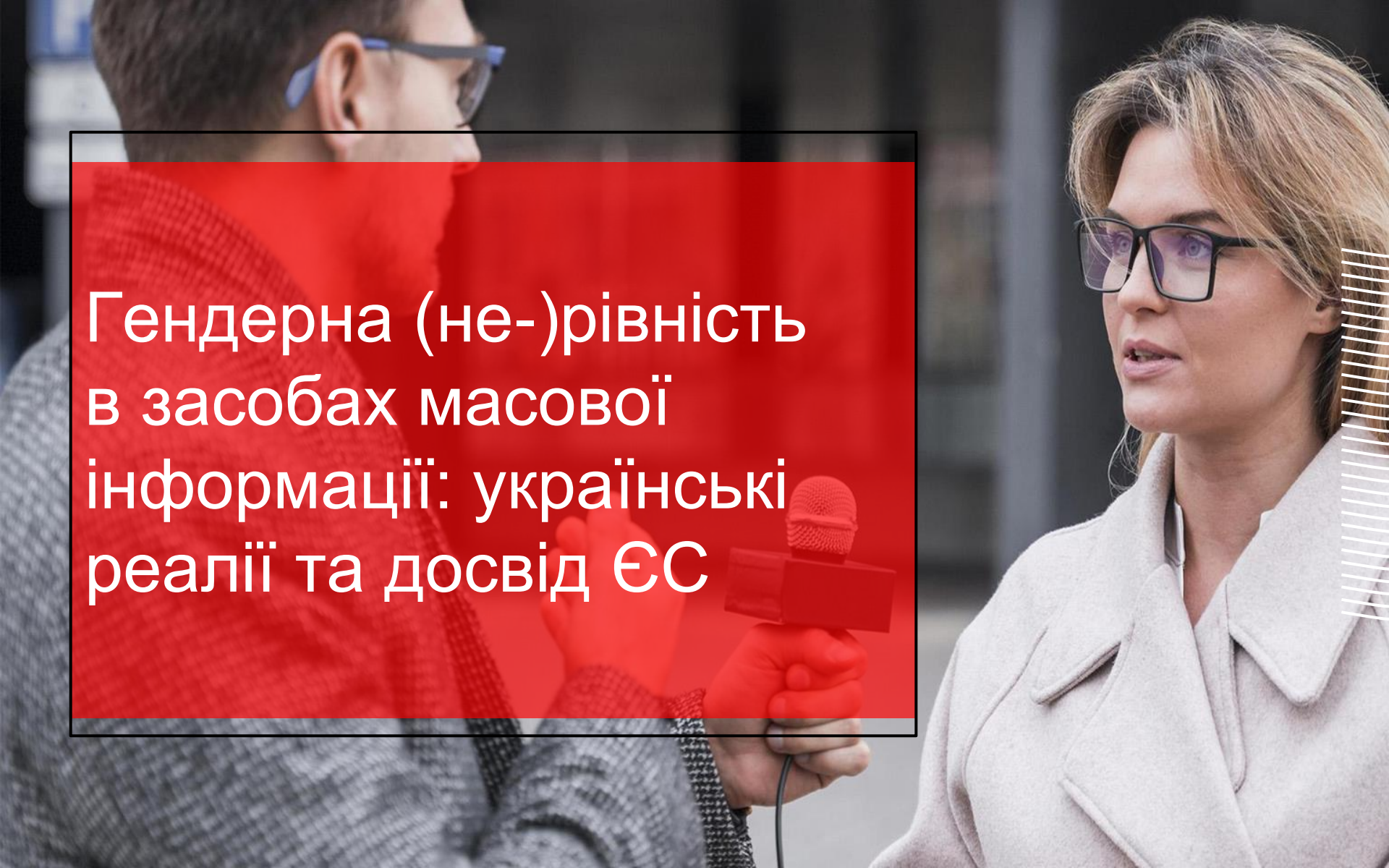
- *перехід фемінізму в глобальну стадію;*
- *множинність напрямів фемінізму (культурний, ісламський, етнічних меншостей, афро-американських жінок, ЛГБТ-спільноти тощо);*
- *третя хвиля не прийшла на заміну другій, а функціонує паралельно з нею*

Завдання для самостійного перегляду

- Художній фільм «Суфражистки»

<https://www.youtube.com/watch?v=8pJuQLQRokE>

Гендерна (не-)рівність в засобах масової інформації: українські реалії та досвід ЄС

Сексизм, ейджизм та лукізм у ЗМІ

Сексизм – це дискримінація за ознакою статі. **Ейджизм** – дискримінація за віком. **Лукізм** – дискримінація за зовнішнім виглядом.

Прояви сексизму: еротизація (за допомогою зображень оголених тіла чи окремих інтимних зон (сідниць, стегон, грудей, живота), відповідних поз (лежачи чи напівлежачи), контексту (серед стереотипно-чоловічих атрибутів – наприклад, оголені жінки біля авто) підсилюється ідея пасивності, підлеглості, залежності та беззахисності жінки щодо чоловіка. Цей прийом часто використовують у розважальних передачах, у рекламних роликах.

І це ще один вияв сексизму – **об'єктивація**, що полягає у репрезентації жінки, жіночого тіла як частини рекламованого товару, розрахованого на споживача-чоловіка. На жаль, значна частина рекламного медіапродукту будується саме на цьому.

Фейсизм, мачизм і конструювання маскулінності в ЗМІ

Фейсизм – вияв сексизму, що часто застосовується в медіа на етапі кадрування. Полягає у суттєво-відмінних способах зображення чоловіків та жінок у кадрі: у першому випадку акцентується голова та обличчя, в другому – тіло та його частини. Чоловіків подають як експертів, а жінок – як красунь чи навпаки, підкреслюючи фігуру та її особливості.

Мачизм – популяризація чоловічого домінування над жінками та зверхньо-зневажливе ставлення до них. Хизування «традиційними» ознаками маскулінності, насамперед фізичною силою, демонстративною брутальністю, агресивністю та сексуальною гіперактивністю. На жаль, це часто проявляється під час дискусій на політичних ток-шоу.

Конструювання традиційної маскулінності здійснюється через протиставлення чоловічого та жіночого способу життя.

Наголошення на важливості самореалізації чоловіка в публічній сфері, а не домашніх справах та догляді за дітьми, і навпаки – жінка як домогосподарка по суті, хай навіть вона активно працює.

Відеосюжети для перегляду:

<https://www.youtube.com/watch?v=TYKdRZKsChY>

<https://www.youtube.com/watch?v=DbO6pVBuCUo>

https://www.youtube.com/watch?v=28fJi_m8EdA&list=PLNPqmHPRAY-ezLg1BODfCMZCPaQSRRURr

Методика роботи з гендерною статистикою сфери освіти

«Тренінг з гендерної
рівності»
(день 3)

ЗМІСТ РОБОТИ

01

**ЗОСЕРЕДЖЕННЯ
НА ХОРОШИХ
ПОКАЗНИКАХ**

02

**ДАНІ З
ГРАМОТНОСТІ**

03

**ГЕНДЕРНА
НЕРІВНІСТЬ У
ВІДВІДУВАННІ ШКОЛИ**

04

**ЗМІНА ВІДСОТКУ
ДІТЕЙ, ЩО
НАВЧАЮТЬСЯ**

05

**РІЗНОВИДИ
ЗАРАХУВАННЯ ДО
ШКОЛИ**

Методи та показники збору інформації

ДАНІ ЩОДО ОСВІТИ І ГРАМОТНОСТІ	
МЕТОДИКА ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ	ПОКАЗНИКИ, ЯКІ ЗБИРАЮТЬСЯ
Перепис населення	Неграмотність Рівень освіти Відвідування школи Напрямки навчання Додаткові дані про безграмотність і рівень освіти Господарські витрати на освіту Дані якості Інші конкретні теми (причини для відрахування, очікування та думки батьків, вчителів, громад); Учні/студенти за статтю, за віком, по класах за областю навчання; другорічники, випускники; Умови в школах, обладнання, матеріальна база і т.д. Витрати на навчальний процес, зарплати вчителям, Викладачі та інші співробітники за віком, кваліфікацією, посадою і т.д. Результати екзаменів
Вибіркове опитування за місцем проживання	
Регулярні опитування по школах	
Адміністративна робота (файли)	

Деталізація факторів впливу

ПОПИТ

Соціально-економічні фактори

Бідність

Прямі витрати (збори, шкільна форма, транспорт)

Високі витрати на доступ до освіти / довгий час повернення витрат

Дівчата необхідні для домашніх / сільськогосподарських робіт

Проживання у віддалених, районах з низьким рівнем населення

Обмежені можливості працевлаштування для випускників

Нижча зарплатня для жінок

Культурні фактори

Низький рівень освіти батьків

Низький пріоритет освіти для дівчат

Освіта для дівчат сприймається як несумісне з традиційними віруваннями і/або релігійними принципами

Ранні шлюби і вагітність

Роль дівчини / жінки як дружини і матері

Скептичне ставлення до користі і результатів освіти дівчат

ПРОПОЗИЦІЯ

Політичні / інституційні фактори

Бюджетні обмеження; Програми структурної перебудови

Недостатня державна підтримка для бідних

Політична нестабільність; Непослідовна політика в галузі освіти

Погана якість навчальних програм

Низький рівень адаптації системи освіти до місцевих потреб навчання

Відсутність чіткої стратегії для освіти жінок і дівчат

Відсутність державної підтримки жінок в науковій діяльності

Обмежені перспективи працевлаштування

Погані механізми збору даних; Неадекватні елементи для оцінки прогресу і розробки політики

Фактори, пов'язані зі школою

Обмежені розміри школи / класу

Висока плата за навчання

Низька частка жінок-вчителів

Вчителі не підготовлені до ґендерних питань Стереотипи в школі (навчальні програми, підручники)

Шкільні програми в конфлікті з традиційною культурою

Орієнтування дівчаток / жінок до ненаукових сфер

Відсутність приміщень та механізму відрахування для вагітних підлітків і молодих матерів

Сексуальні домагання; небезпека

Відстань від школи

Відсутність шкільних їдалень

Низька санітарно-гігієнічна якість

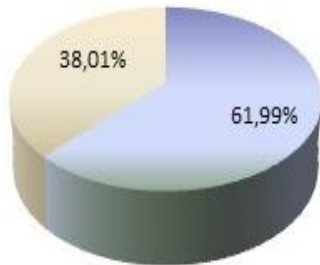
Графік навчання школи несумісний з періодами сільськогосподарських робіт

Результати

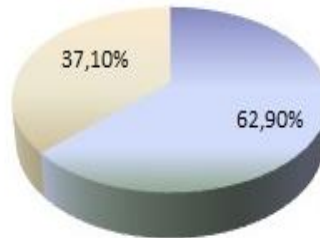
- Обмежений доступ до шкільної освіти
- Низький рівень зарахувань дівчат до школи
- Покидають школу, особливо в період статевого дозрівання
- Низький рівень участі жінок в науково-технічних сферах/
- Висока частка неписьменних жінок
- Низький або дрібномасштабний рівень працевлаштування
- Зниження вкладу в національний економічний і соціальний розвиток
- Низький потенціал ведення переговорів та домовлятися
- Відсутність доступу до політичних процесів прийняття рішень

Графічне представлення

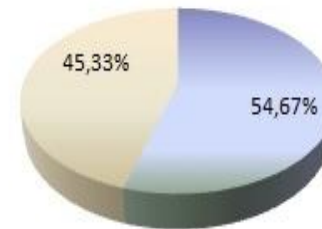
Африка на південь від Сахари
140,5 млн.

Арабські країни
65,5 млн.

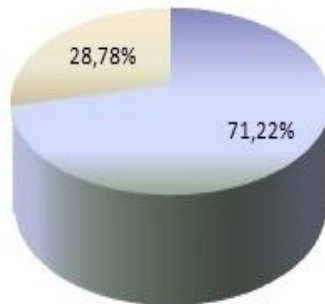

Латинська Америка/Кариби
42,9 млн.

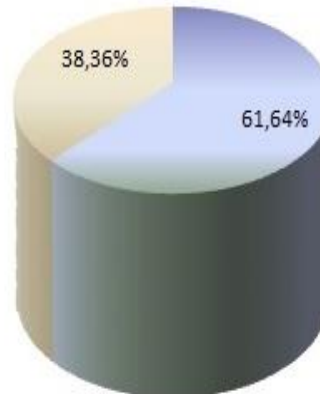

■ % жінок
■ % чоловіків

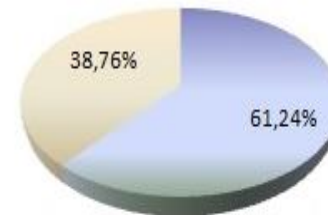
Східна Азія/Океанія
209,9 млн.

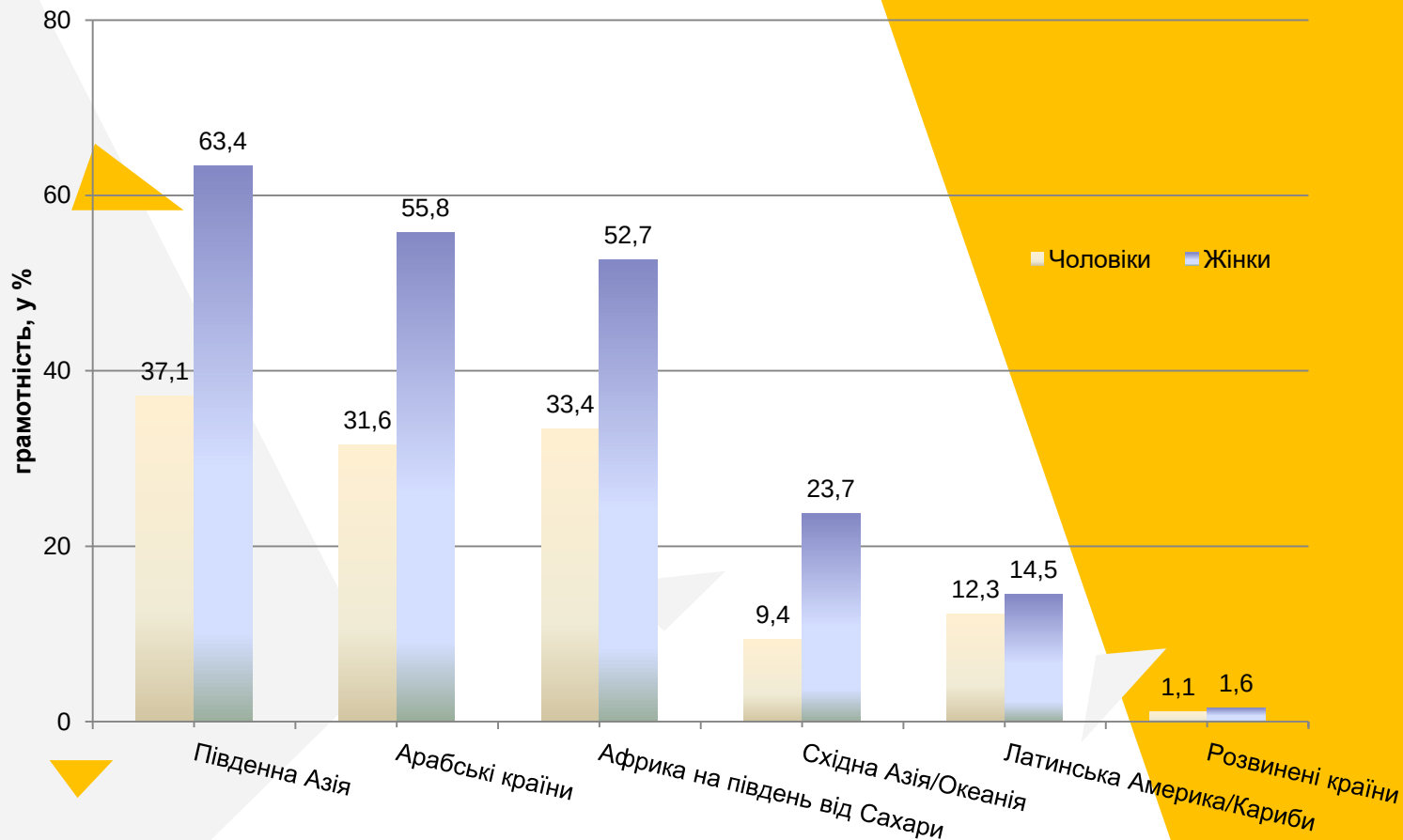
Південна Азія
415,5 млн.

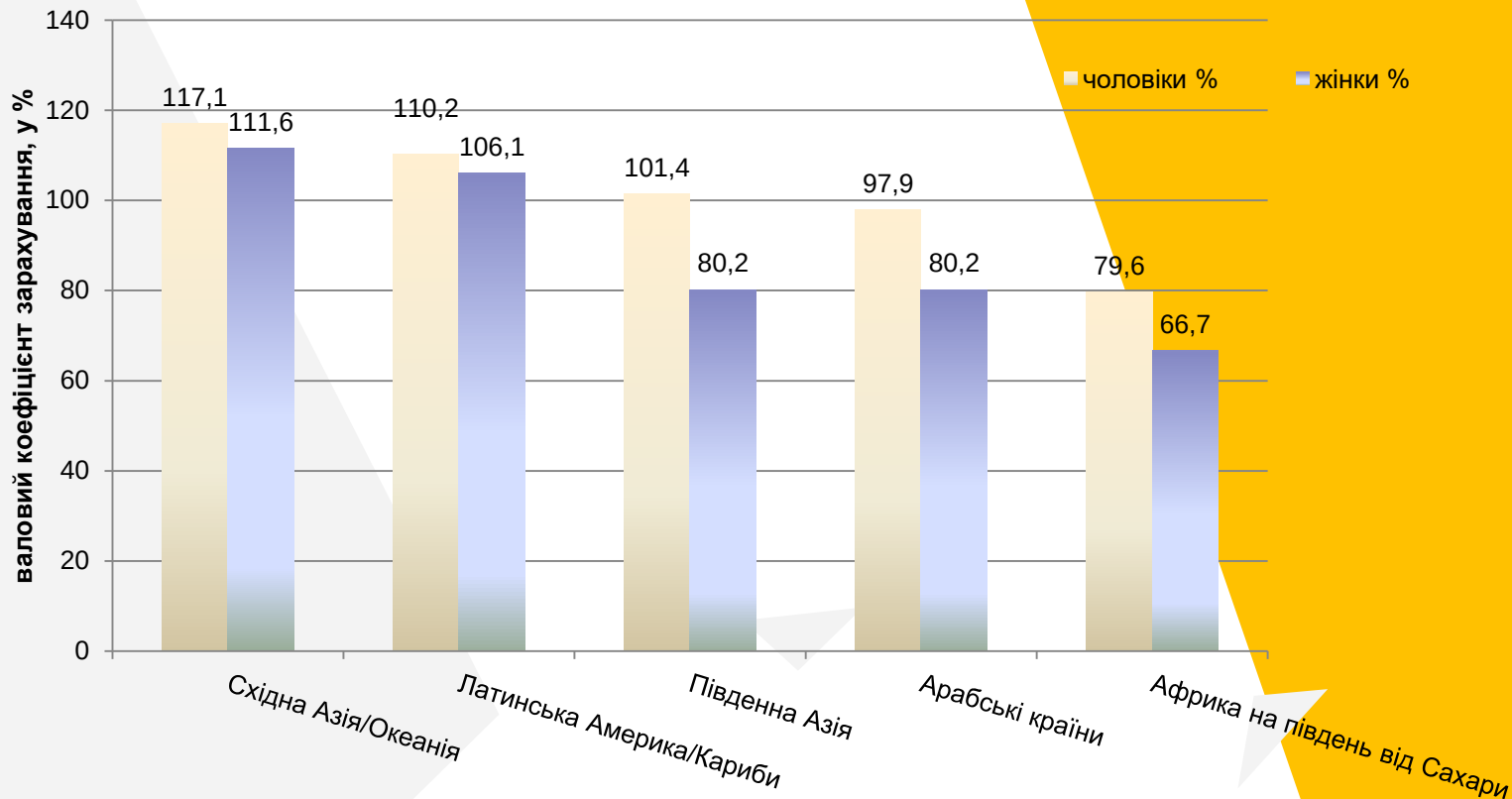
Розвинені країни
12,9 млн.

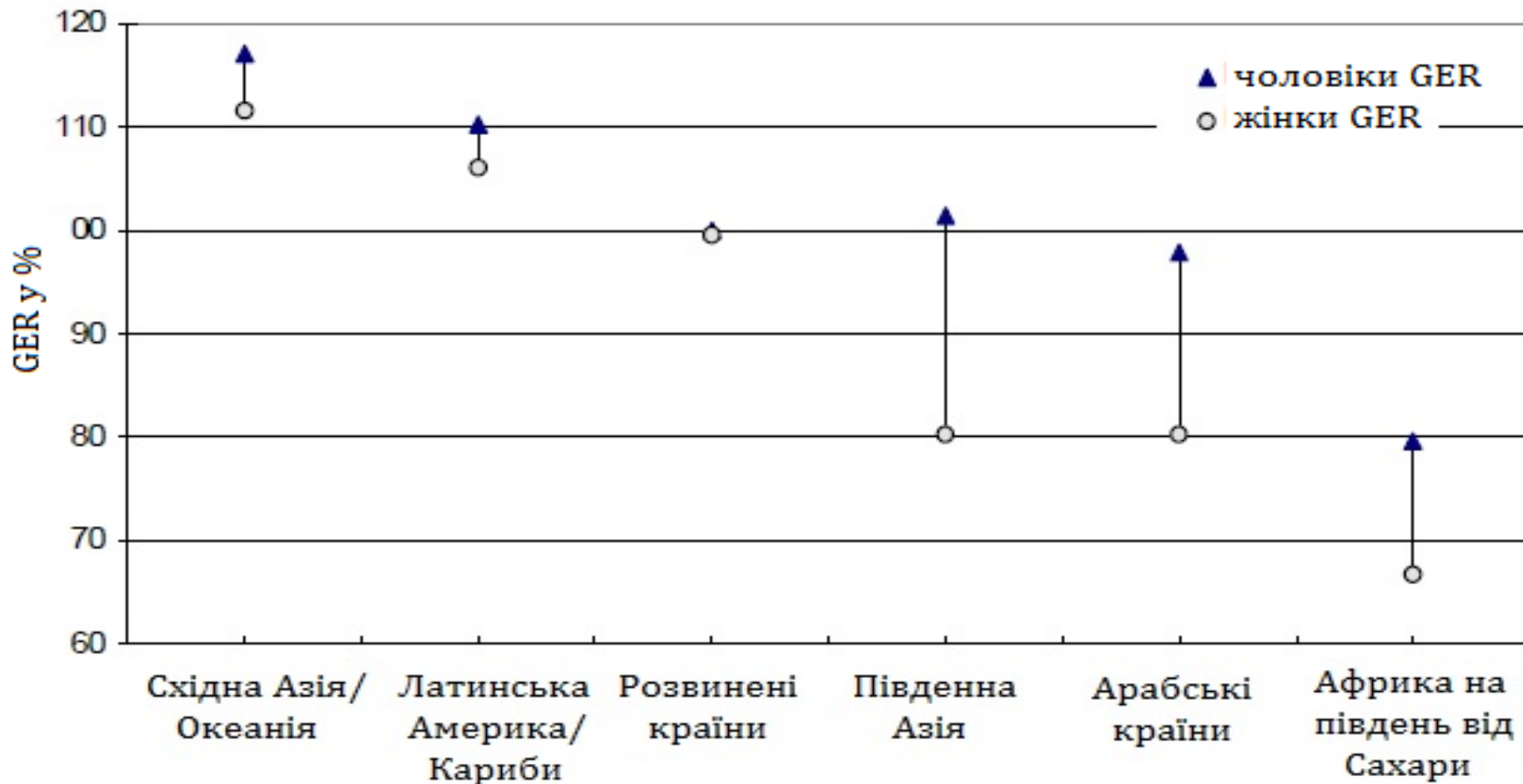
Показники неграмотності та гендерний розрив за статтю та регіонами

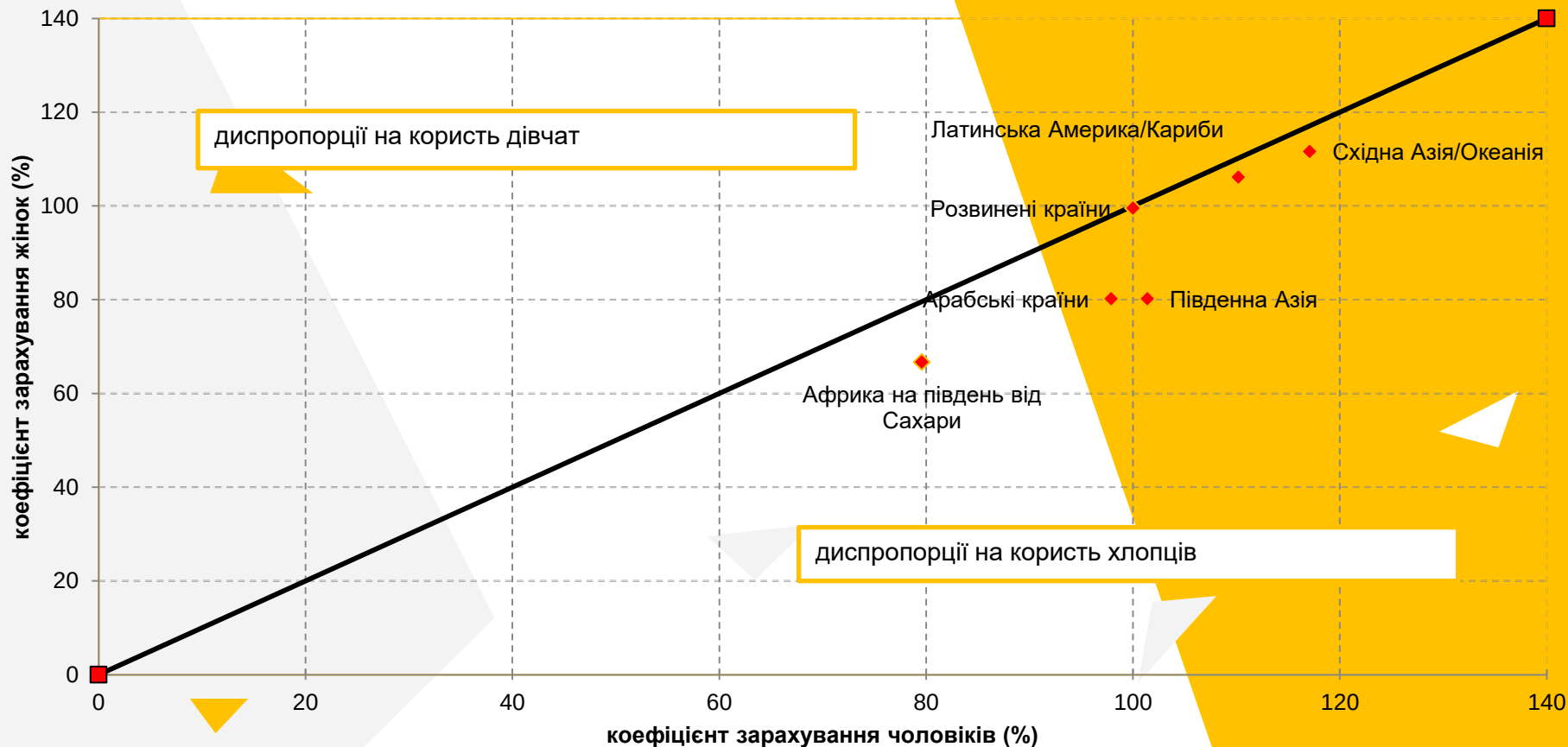
Початкова освіта: сукупна частка учнів за регіонами (1)

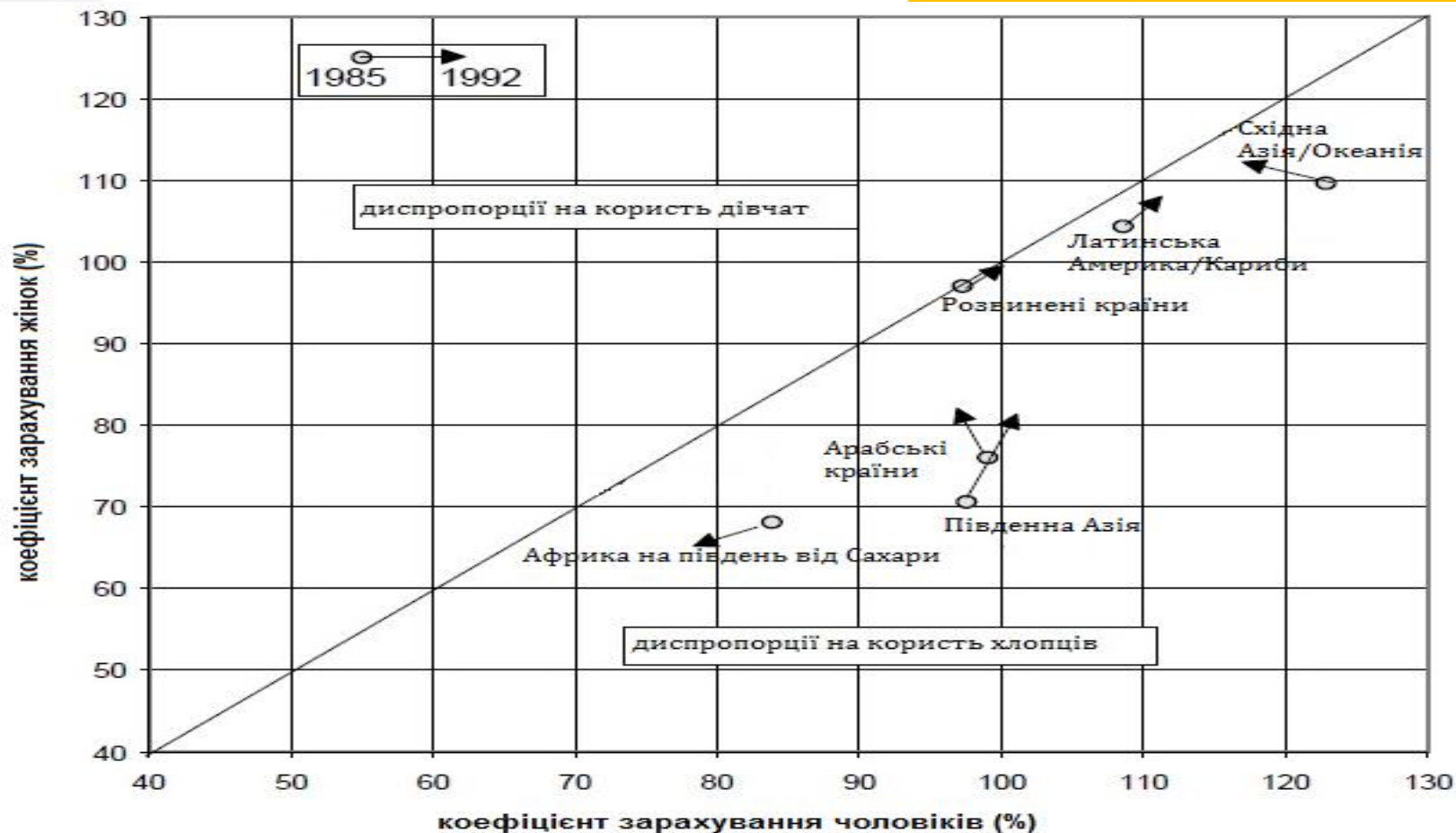
Початкова освіта: сукупна частка учнів за регіонами (2)

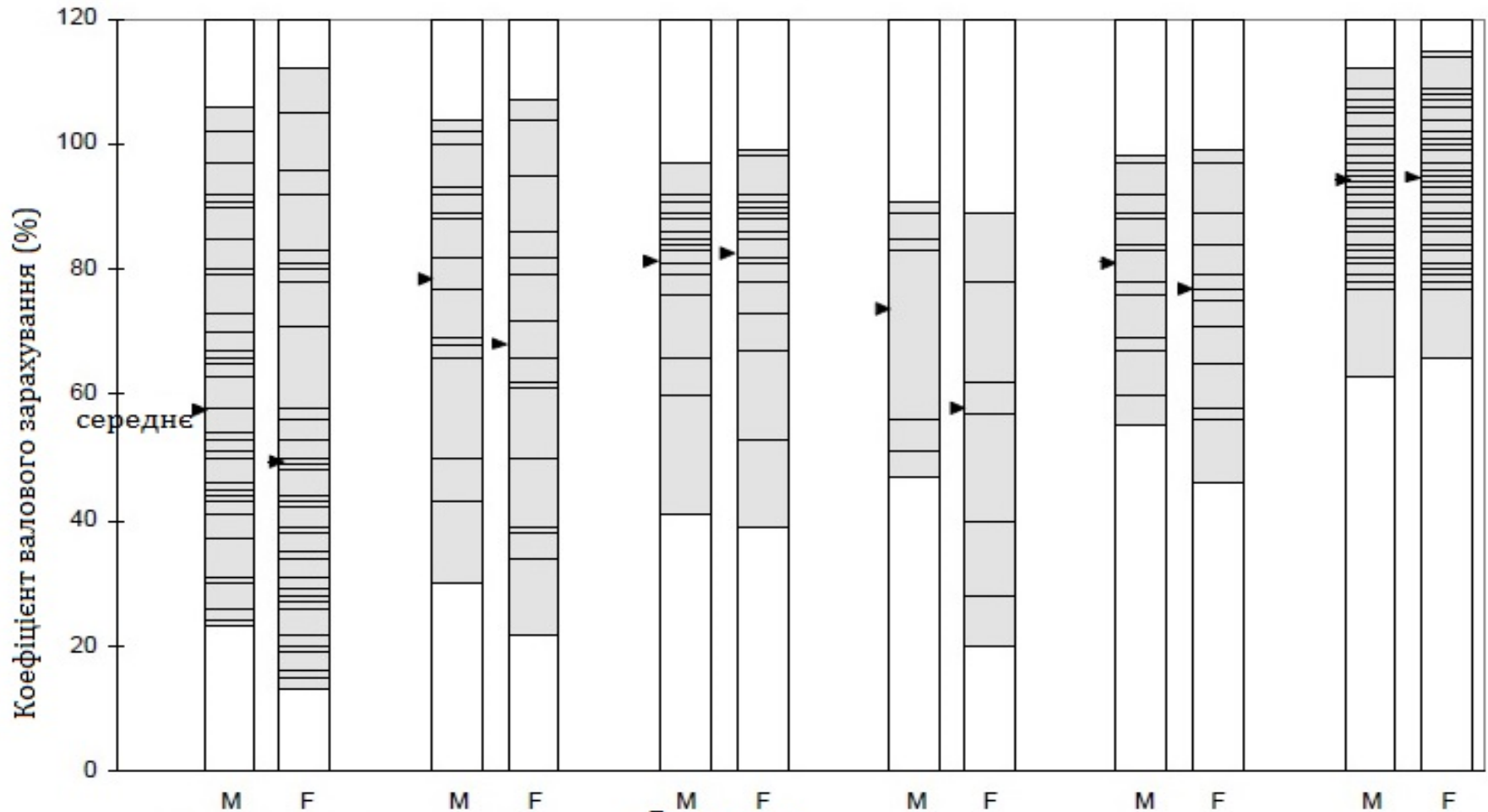
Початкова освіта: сукупна частка учнів від всього населення по регіонах

Сукупна частка учнів від усього населення за регіонами (1985 та 1992)

Розподіл по всьому світу...

«Нерівна рівність» сучасної освіти

Наталя Пасічник

Основні напрями концептуалізації
гендерно орієнтованої освіти

Основні напрями концептуалізації гендерно орієнтованої освіти

1

Диференціальний

Бажано роздільне навчання для хлопчиків і дівчат

3

Радикально-плюралістичний

Гендерів багато; гіперболізація сексуальних практик

2

Соціально-конструктивістський

Створення і впровадження гендерної рівності, гендерного паритету та гендерної справедливості

!

Напрями є альтернативними

Реалізація кожного напрямку передбачає адаптацію національної гендерної освітньої політики

2022

Прихований навчальний план

Наталя Пасічник

Сутність і структура прихованого навчального плану

Прихований навчальний план - це освітній інструмент, через який кожна зі статей «отримує» свій набір можливих гендерних ролей і життєвих траєкторій, прийнятих особистісних рис і шаблонів поведінки

СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ	ЙОГО СКЛАДОВІ
заклад освіти як організація та освітнє середовище загальноосвітнього навчального закладу	приписаний і створюваний простір, ідеологію та виховний процес, гендерну стратифікацію персоналу закладу освіти
зміст освіти	навчальні програми та підручники, рекомендовані до використання у школі
міжособистісна комунікація у процесі навчання	стиль комунікації вчительства з учнівством

<https://www.youtube.com/watch?v=wMnSmAJA4kk>
<https://www.youtube.com/watch?v=k6JxelhkUVc&t=2s>
<https://www.youtube.com/watch?v=Eh5yCRGOEGl>
<https://www.youtube.com/watch?v=IFOYPY0xlmU>
<https://www.youtube.com/watch?v=DQIGm2bQbj8>

Відеосюжети для самостійного перегляду...

... з подальшим обговоренням

Літня школа. День 4

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Гендер і економічна діяльність

Літня школа. День 4

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Гендер і прийняття рішень

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ebs_465_infographic_women_politics.pdf

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Інформаційний бюлетень: що європейці говорять про жінок і політику

THERE SHOULD BE
MORE WOMEN IN
POLITICAL
DECISION-MAKING
POSITIONS

МАЄ БУТИ БІЛЬШЕ ЖІНОК НА ПОЗИЦІЯХ ПРИЙНЯТТЯ ПОЛІТИЧНИХ
РІШЕНЬ

SubGend
Jean Monnet Action

АЛЕ ЩЕ Є СТЕРЕОТИПИ ПРО ЖІНОК В ПОЛІТИЦІ...

BUT THERE ARE
STILL SOME
STEREOTYPES
ABOUT WOMEN
IN POLITICS...

17% Women do **not** have the
necessary qualities and skills
to fill positions of responsibility in politics

34% Women are
less interested
than men in positions of
responsibility in politics

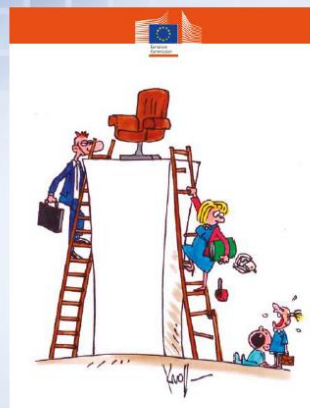

35% Men are more
ambitious
than women

Чоловіки більш амбітні

Жінки менше, ніж чоловіки, зацікавлені у
відповідальних посадах у політиці

Жінки не мають необхідних
якостей і навичок, щоб
обіймати відповідальні
посади в політиці

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/1_women_decision-making_cartoon.pdf

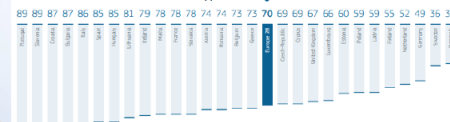
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/4_women_decision-making_cartoon2.pdf

ПІДТРИМКА ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАРИТЕТУ МІЖ ЧОЛОВІКАМИ І ЖІНКАМИ В ПОЛІТИЦІ

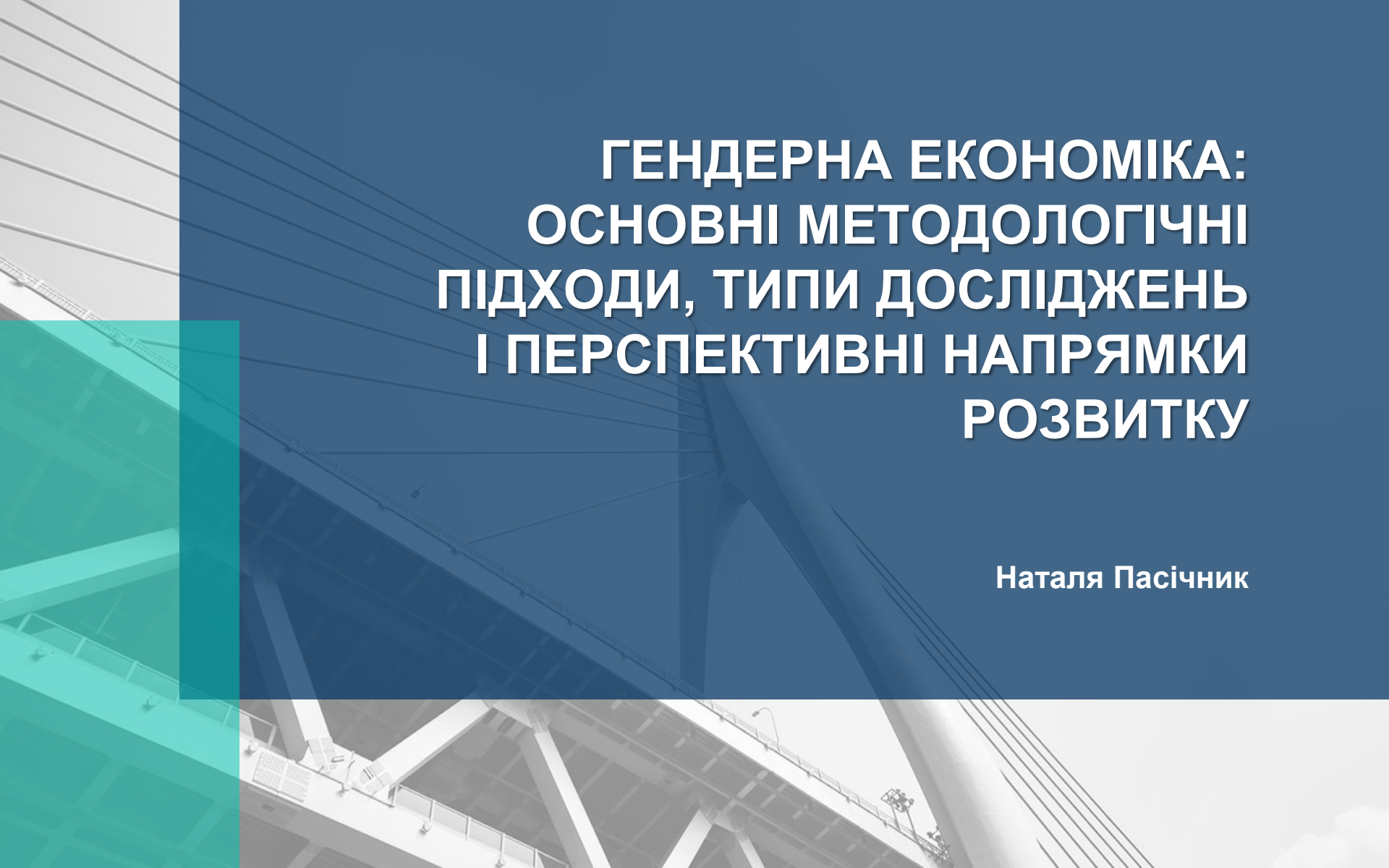

23% ARE AGAINST
SUCH LEGAL
MEASURES

23% ПРОТИ ТАКИХ ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ

Jean Monnet Action

ГЕНДЕРНА ЕКОНОМІКА: ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ, ТИПИ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Наталя Пасічник

Перспективні напрями розвитку гендерної економіки

- Необхідність запровадження гендерно-сензитивної макроекономічної політики.
- Запровадження гендерного мейнстримінгу у всіх державних стратегіях, бюджетування з урахуванням гендерної проблематики, гендерний аудит і аналіз впливу.
- Обов'язкові гендерні квоти для керівних посад в усіх організаціях державного та приватного сектору.
- Навчання та тренування, спрямоване на підвищення обізнаності з гендерної проблематики для керівників-чоловіків.
- Вдосконалення системи оцінки праці, спрямованої на подолання гендерного розриву в оплаті праці.
- Впровадження гендерно-дружніх моделей, що передбачають наявність опції неповного робочого дня з пропорційною оплатою для всіх робочих місць.

Відеосюжети для перегляду:

- <https://www.youtube.com/watch?v=udHCVuzXJCc&list=PLNPqmHPRAY-cR7Tqunfjsg3ojUc9il-gQ>
- https://www.youtube.com/watch?v=ZH4vo_jvJww&list=PLNPqmHPRAY-cR7Tqunfjsg3ojUc9il-gQ&index=5

Co-funded by
the European Union

Гендерна аналітика. Міжнародний та Європейський досвід

SubGend

Jean Monnet Action

ГЕНДЕРНА СТАТИСТИКА:

- **Світовий банк даних**
<https://data.worldbank.org/indicator>
- **Національні сайти управлінь статистики**
<http://www.ukrstat.gov.ua>
- **Регіональні сайти управлінь статистики**
<https://www.kr.ukrstat.gov.ua/?r=ext&link=include/mvc/view/order-stat-info/zich2020.pdf>
- **Gender, Institutions and Development Database**
<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=GIDDB2019>

Co-funded by
the European Union

АНАЛІТИЧНІ ГЕНДЕРНІ ЗВІТИ:

➤ **Global Gender Gap Report**

<https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021/>

https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf

➤ **Human Development Report**

<https://hdr.undp.org/data-center/composite-indices>

<https://hdr.undp.org/system/files/documents//hdr2020pdf.pdf>

➤ **Gender Equality Index**

<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021>

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2021-health>

SubGend

Jean Monnet Action

ПРИКЛАДИ ІНФОГРАФІКИ:

- Infographic: Gender equality UN

<https://www.unwomen.org/en/digital-library/multimedia/2015/9/infographic-gender-equality-where-are-we-today>

- Stereotypes about gender roles and the social image of sexual violence in Italy

<https://www.istat.it/it/files//2020/10/stereotypes-about-gender-roles.pdf>

- Гендерний розрив в оплаті праці

<https://ru.slovoidilo.ua/2021/06/10/infografika/obshhestvo/gendernyj-razryv-oplate-truda-kak-otlichaetsya-srednyaya-zarplata-zhenshhin-i-muzhchin-ukraine>

Co-funded by
the European Union

Співставлення результатів вхідного та вихідного тестувань

SubGend

Jean Monnet Action

Як змінилися загальні переконання та ідеї щодо гендерних досліджень та гендерної рівності в учасників тренінгу:

- 2. Гендерні дослідження є вивчення гендерних відмінностей (до 3,2 – після 3,7)
- 6. Гендерні дослідження зосереджені на вивченні жіночого досвіду (до 2,4 – після 2,7)
- 11. Гендер є важливим питанням у сучасному суспільстві (гендерна рівність може підтримуватися в суспільстві за допомогою наукових кіл) (до 2,8 – після 3,1)

Співвідношення очікувань та результатів від літньої школи такі:

- 14. Думаю, тренінг допоможе мені (допоміг) покращитися як особистості (до 3,2 – після 3,5)
- 15. Думаю, тренінг допоможе мені (допоміг) покращитися як професіоналу (до 3,2 – після 3,5)
- 17. На мою думку цілі літньої школи – викладати теорію та документацію з гендерних питань (до 2,6 – після 3,5)
- 18. На мою думку цілі літньої школи – викладати теорію та документацію з питань моєї академічної галузі (до 2,5 – після 3,2)
- 19. На мою думку цілі літньої школи -запропонувати досвід вивчення гендерних досліджень (до 3,1 – після 3,7)
- 20. На мою думку цілі літньої школи – заглибитися в міждисциплінарний діалог щодо гендерних досліджень у моїй академічній сфері (до 3,1 – після 3,5)

Співвідношення очікувань та результатів щодо досягнення особистих цілей під час літньої школи такі:

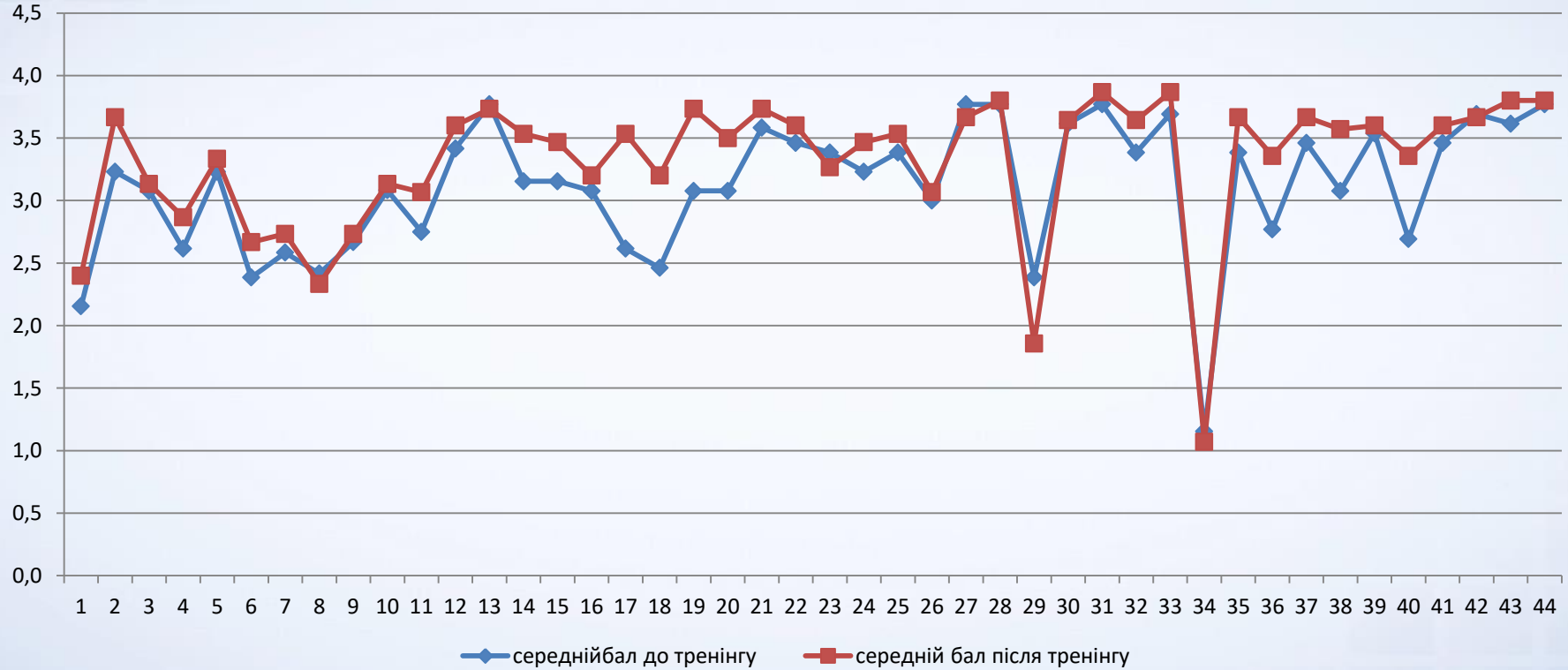
- 24. Тренінг дозволить мені пропагувати гендерну рівність у дослідженнях (до 3,2 – після 3,5)
- 29. Тренінг буде важким (був важким) (до 2,4 – після 1,9)
- 34. Тренінг буде нудним (був нудним) (до 1,2 – після 1,1)
- 36. Тренінг буде зосереджений (був зосереджений) на впливі статі (до 2,8 – після 3,4)
- 38. Тренінг повинен звернути увагу (звернув увагу) на особистий досвід учасників (до 3,1 – після 3,6)
- 40. Новий/переглянутий навчальний матеріал повинен включати (включав) феміністичний погляд у цю наукову сферу (до 2,7 – після 3,4)

Co-funded by
the European Union

Середні бали за всіма питаннями анкети

SubGend
Jean Monnet Action

Дякую

Чи є до мене питання?

rizhniak@gmail.com

+38050 5666026

cuspu.edu.ua

CREDITS: This presentation template was created by **Slidesgo**, including icons by **Flaticon**, infographics & images by **Freepik** and illustrations by **Stories**

